



## STORTINGET

# Representantforslag 42 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen

Dokument 8:42 S (2024–2025)

### Representantforslag fra stortingsrepresentantene Silje Hjemdal, Hans Andreas Limi og Roy Steffensen om å splitte opp og selge NRK

Til Stortinget

## Bakgrunn

NRK hadde i mange år monopol på kringkasting av TV og radio. Monopolet var begrunnet med at kun et lisensfinansiert monopol ville kunne gi riksdekkende allmennkringkasting av god kvalitet, og på like vilkår. Dette monopolet har gradvis blitt brutt opp som følge av teknologiske muligheter og et sterkt ønske i befolkningen om større valgfrihet i programtilbudet. En flora av lokale og nasjonale radiostasjoner, sammen med flere riksdekkende kommersielle TV-kanaler, har vist seg levedyktige. Ved konsesjonstildelinger har det ofte blitt stilt krav til innhold, og i noen slike tilfeller har kravene i realiteten medført nye allmennkringkastingskanaler. Den store økningen i radio- og fjernsynstilbud har gitt forbrukerne en stor frihet til å velge. Utviklingen viser også at frihet i eteren stimulerer til mangfold og kvalitet. De andre aktørene har for eksempel produsert kvalitetsserier som Lilyhammer, Beforeigners og Hjem til jul.

De senere år har også vist at en stadig større andel seere/lyttere/lesere forbruker NRKs tilbud gjennom ulike mediekkanaler. Det er derfor ikke lenger hensiktsmessig å snakke om TV og radio på samme måte som inntil for få år siden. NRKs innhold formidles på mange måter, og ofte på de samme plattformer som ulike ideelle, kom-

mersielle og private enkeltaktører bruker for å formidle sitt innhold. Smalt innhold innen naturvitenskap, historie eller kultur er tilgjengelig for spesielt interesserte på en flora av strømeplattformer, eller på YouTube. Den som er interessert, velger selv hva som er spennende å se på.

Konkurransen innen mediebransjen hemmes likevel av at markedet i stor grad domineres av det tidligere statsmonopolet. Dette skyldes særlig de investeringer fellesskapet har gjort i denne virksomheten, og den finansieringsordning man har for NRKs virksomhet. Med en inntektsside som i det store og hele er skjermet fra svingninger, og en særstilling i forholdet til de politiske miljøer (kultur- og likestillingsministeren er NRKs generalforsamling), har NRK flere store konkurransefortrinn fremfor sine rent kommersielle konkurrenter. Uten disse konkurransefortrinnene til NRK vil NRKs konkurrenter trolig bli i stand til å betjene også de smale seergrupper i større grad.

Forslagsstillerne mener at en fri og uavhengig presse er en forutsetning for demokratiet, ytringsfriheten og rettsstaten. For å sikre konkurranse og mangfold i mediene vil forslagsstillerne arbeide for størst mulig etableringsfrihet i medienæringen.

Det ble vedtatt i statsbudsjettet for 2025 at NRK skal motta hele 7,5 mrd. kroner. Denne posisjonen kan brukes til å finansiere satsinger som kommersielle aktører ikke kan bære, noe som er sterkt konkurransevridende. NRK bruker i dag sin posisjon i direkte konkurranse med en rekke andre aktører, og presser i en del segmenter andre aktører ut.

Systemet med statstilskudd som finansieringsgrunnlag gir NRK et klart konkurransefortrinn. Samtidig oppleves dette sterkt urimelig av mange skattebetalere som ikke benytter seg av NRKs produkter.

I et moderne samfunn kan det vanskelig sees å være behov for at det offentlige skal engasjere seg i medievirksomheten. Det offentlige bør derfor selge seg ut av mediekonsern, slik som NRK. Dette kan for eksempel gjøres ved at man splitter opp NRK i flere aksjeselskap og selger virksomheten til private interessenter. En oppsplitting vil forhindre at et marked som blir dominert av en sterk statlig aktør, blir erstattet av et marked dominert av én sterk privat aktør.

Noen mindre deler av NRKs virksomhet oppfyller ulike samfunnsnyttige funksjoner. Det vil være fullt mulig å legge slike mindre oppdrag ut på konkurranseutsatte kontrakter. For eksempel kan man se for seg at uavhengig nyhetsformidling, innhold rettet mot barn, eller ulike smale grupper kan legges ut i slike mindre tidsavgrensede kontrakter.

Det bør være opp til storting og regjering å avgjøre hvilke slike samfunnsnyttige oppdrag som bør finansieres av det offentlige, og hvorvidt de må være fullfinansiert offentlig. Slike konkurranseutsatte kontrakter kan for eksempel finansieres over en egen post på statsbudsjettet. For det første vil en åpen debatt kunne avgrense hva som faktisk bør belastes offentlige budsjett. Mange av de åpenbare underholdningstilbud vil med fordel overlates til leverandører som ikke lever av offentlige

penger. Det vil også være leverandører som kan tilby både like godt innhold, like gode seertall og lavere pris enn dagens mastodont. NRK har i dag fireårige «styringssignal» fra statsbudsjettene, noe som på ingen måte stimulerer til god budsjettstyring.

## Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge frem sak om oppsplitting og nedsalg av NRK på en slik måte at virksom konkurranse oppnås, kulturpolitiske mål ivaretas og offentlig finansiering reduseres mest mulig.
2. Stortinget ber regjeringen ordne det slik at de samfunnsnyttige funksjoner som i dag ivaretas av NRK og som ikke kan oppfylles på annen måte enn med offentlig finansiering, organiseres med konkurranseutsetting.
3. Stortinget ber regjeringen forhandle frem avtaler med kringkastingsselskapene som gir myndighetene råderett til å bruke etermediene i spesielle krisituasjoner.

8. januar 2025

**Silje Hjemdal**

**Hans Andreas Limi**

**Roy Steffensen**